

Zornica Kirková

hodnocení školitelky

Zornica Kirková začala studovat na FF UK v r. 1990. Byla výjimečnou studentkou v tom, že od počátku magisterského studia měla vyhraněný zájem o rané čínské náboženství, mytologii a literaturu a systematicky si v tomto směru doplňovala vědomosti samostatným studiem. K oboru sinologie si přibrala studium dějin umění a posléze ještě doplňkové studium religionistiky. Díky tomu již během magisterského studia získala solidní interdisciplinární zázemí. To se projevilo i v pracích, které obhájila: v postupové práci na téma Šan-chaj-t'ing – posvátná kniha hor a moří a v diplomové práci věnované popisným básním dynastie Chan o lovech. (Podstatná část její diplomové práce byla posléze publikována ve sborníku AUC.) Své interdisciplinární zaměření posléze zhodnotila také v doktorské práci, kterou předkládá k obhajobě.

V průběhu doktorského studia se Zornica Kirková aktivně účastnila českých i mezinárodních konferencí, kde se její referáty setkaly s příznivými ohlasy. Také publikovala česky a anglicky celkem 5 odborných článků různým způsobem souvisejících s jejím výzkumem v rámci doktorské práce (poslední článek je v tisku, byl již redakčně zpracován, měl by vyjít v tomto roce). Vedle toho během krátkého pracovního pobytu v Náprstkově muzeu (necelé dva roky) publikovala ve spolupráci se Zlatou Černou jeden odborný článek z dějin sbírek NpM a podílela se na přípravě katalogu k výstavě o taiwanské kultuře.

Počínaje rokem 2002 také pravidelně přednášela, zejména o čínském náboženství, v různých kurzech na půdě FF UK i dalších vysokoškolských institucí.

Spolupracuje také na dvou grantových projektech: "Obraz a text v Budhismu: tibetská a mongolská ikonografie v sbírkách Náprstkového muzea" (GAČR, 2005 – 2007) a na současně probíhajícím výzkumném záměru FF UK „Základy moderního světa v zrcadle literatury a filosofie“.

Zornica Kirková přistupovala k doktorskému studiu velmi zodpovědně a důkladně. Vzhledem k tomu, jak náročně texty se rozhodla zpracovat, věnovala mnoho času jazykové přípravě a pečlivě četbě primárních pramenů. Ve většině případů se jedná o texty, které unikaly – a stále unikají – pozornosti čínských kritiků a historiků literatury,

jsou mnohdy velmi obtížně srozumitelné a na rozdíl od jiných středověkých textů k nim nemáme žádný poznámkový aparát. Jejich porozumění vyžaduje také znalost literatury za hranicemi krásného písemnictví, zejména z oblasti taoismu, která vyžaduje samostatné studium (a obvykle jsou také tyto texty rozebírány v rámci studia čínského náboženství, nikoliv literatury). Zornica Kirková se výborně zhostila tohoto úkolu a své vědomosti ze studia čínského náboženství s úspěchem uplatnila při analýze básnických textů.

O kvalitě projektu doktorské práce Zornice Kirkové svědčí také to, že v r. 2002 získala v tvrdé konkurenci projektů z celé Evropy prestižní roční stipendium Chiang Ching-kuovy nadace.

Práce Zornice Kirkové předložená k obhajobě se věnuje rozmanitým veršovaným žánrům raně středověké literatury, v nichž ústředním tématem je významný fenomén kultury staré Číny: hledání nesmrtelnosti (*xian*). Jedná se o téma na pomezí poezie a náboženství, dvou oblastí čínské kultury, které byly zejména počínaje novými intelektuálními proudy dynastie Song (tj. zhruba od 11. století) postupně od sebe odděleny jako neslučitelné. Songská a postsongská literární kritika a spolu s ní i literární kánon, který pomáhala utvářet, vyčleňují a vyzvedají „čistou“ poezii ve smyslu děl psaných básnickou formou *shi* a chápaných jako zachycení subjektivního prožitku a vyjádření témat spjatých s životem a hodnotami literátů. Rubem tohoto povýšení poezie je marginalizace děl zabývajících se náboženskými a fantastickými náměty. Toto ideové zaměření pozdějšího literárního myšlení doprovází také vznik nových estetických měřítek, která kladou důraz na jednoduchost, prostotu, náznak a nedopovězenost. Dalším rysem tohoto vývoje je vykazání některých žánrů a literárních druhů psaných sice veršem, ale s jiným posláním, než jaké má subjektivistická lyrická poezie *shi*, za hranice toho, co se považuje za „literaturu“.

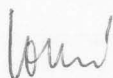
V návaznosti na tradiční čínský přístup byla v dosavadní sinologické literatuře náboženskému rozměru „vysoké literatury“ věnována poměrně malá pozornost. V dílčích studiích se této otázce věnoval Edward Schaefer a po něm Paul Kroll, a to v souvislosti s dílem některých básníků dynastie Tang (zejména Li Po). Zornica Kirková se zaměřila na období předcházející dynastii Tang s cílem vysledovat počátky tématu nesmrtelnosti a nesmrtelných v čínské literatuře pozdního starověku, postihnout vstup tohoto tématu do

čínské poezie a sledovat, jakým způsobem se konstituuje v čínské poezii jako výrazný žánr až na práh dynastie Tang. Práce Z. Kirkové poskytuje nový pohled na podobu čínské kultury v prvních staletích našeho letopočtu a obohacuje naše znalosti dějin čínské středověké literatury.

Důležitou součástí přístupu Z. Kirkové ke zpracovanému tématu byl pohled vedený napříč tradičně od sebe oddělovanými literárními žánry a druhy. Tak vedle známé kategorie „*you xian shi*“ (básně ve formě *shi* o putování za nesmrtelnými) autorka bere v potaz také další literaturu psanou veršem, zejména chvalozpěvy *zan* a *song* i tzv. „Maoshanské zjevené texty“, tj. písně údajně zjevené božstvy a samotnými nesmrtelnými hlasatelům nového náboženského kultu v rámci taoismu zejména v 5. století n.l. Srovnání takto různorodých pramenů umožnilo autorce uchopit otázku náboženského rozměru poezie tohoto období, doposud zatemňovanou pohledem pozdější literární kritiky a estetiky. Tento přístup Z. Kirkové umožňuje také kritické zamyšlení nad možnými souvislostmi mezi různými „žánry“, jak je chápe tradiční literární kritika a historie, a otevírá obecnější otázku, co vlastně představuje „poezii“ v předtangském období.

Práce je založena na studiu téměř všech zachovaných textů na téma nesmrtelnosti psaných veršem. Úplnost studovaného materiálu umožňuje autorce vyslovovat autoritativní soudy a její práci řadí k dílům, která mají trvalý význam pro literární historii daného období. Předpokládám, že bude po obhájení publikována.

Všechny tyto kvality přesvědčivě ukazují, že práce Zornice Kirkové bohatě splňuje, ba přesahuje požadavky kladené na studenta usilujícího o získání titulu „doktor“.

Doc. Olga Lomová

školitelka

20.2.2007